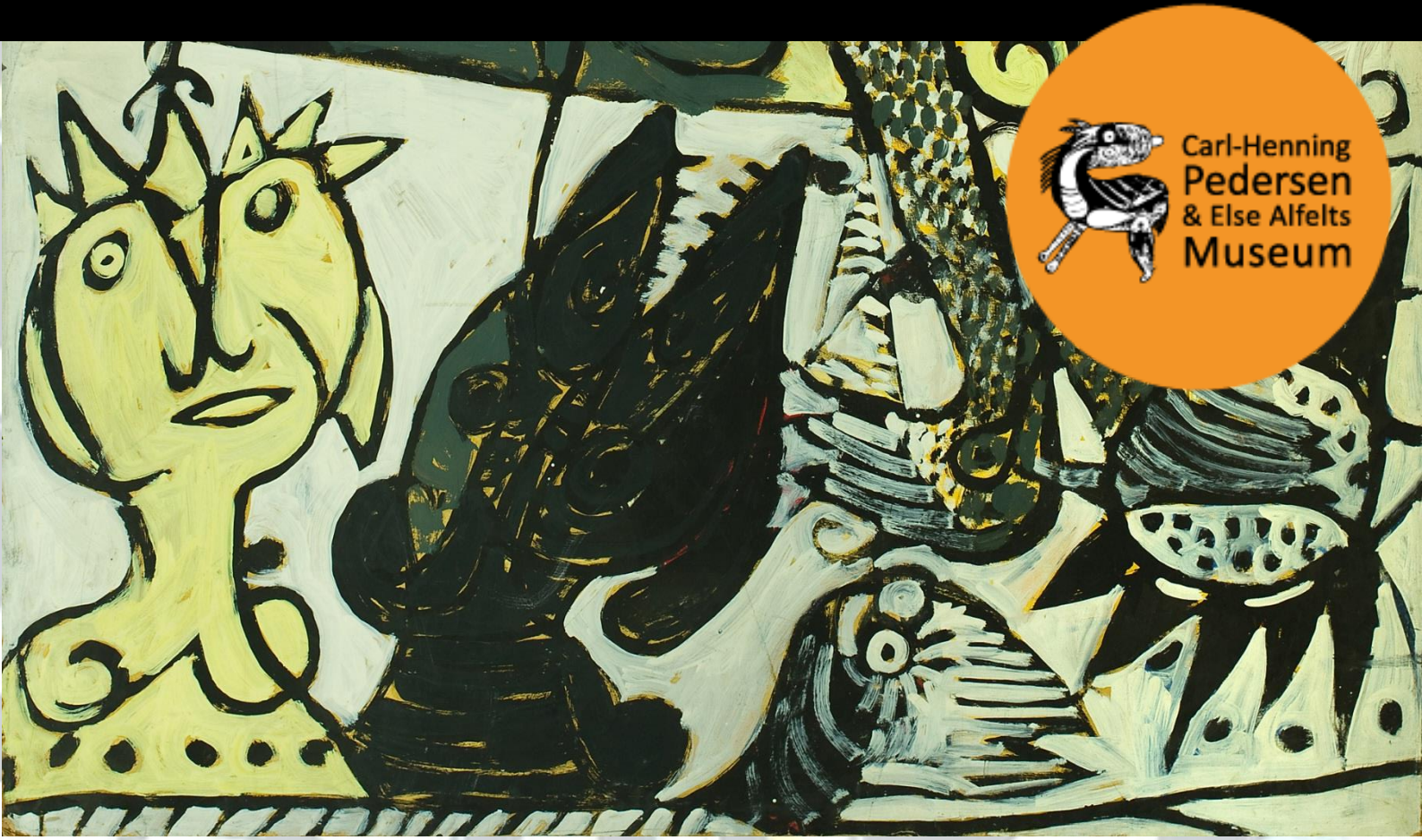

PÅ BAGSIDEN...

Inspirationskatalog til undervisning i grundskolen
MELLEMTINNET

Carl-Henning
Pedersen
& Else Alfelts
Museum

Inspirationskatalog til undervisning i grundskolen

Nærværende inspirationskatalog er rettet mod grundskolens mellemtrin. Kataloget henvender sig specielt til lærere og andet pædagogisk personale, der ønsker at inddrage kunst i undervisningen. Først i kataloget findes små tekster, som kan læses af læreren som baggrundsviden, men også eventuelt af eleverne. Sidst i kataloget findes inspiration til undervisningsforløb i dansk og billedkunst med udgangspunkt i mål fra fagene.

Det er tanken, at læreren selv skal sammensætte et endeligt forløb med afsæt i kataloget og et besøg på Carl-Henning Pedersen & Else Alfelts Museum. Det er muligt at besøge udstillingen på egen hånd, men vi anbefaler en faciliteret undervisning foretaget af museets kunstformidler. Museet opfordrer til et samarbejde mellem lærer og kunstformidler, så besøget bliver meningsfuldt for læreren – og allervigtigst eleverne.

Indhold

Materialets første del indeholder korte tekster om udstillingen, som læses af læreren som baggrundsviden før besøget. Sidste del tilbyder inspiration til opgaver, som kan integreres i forbindelse med museumsbesøget – før, under og efter.

Side 2	Besøg museet
Side 3	PÅ BAGSIDEN...
Side 4	Maleri på bagsiden
Side 5	Kunstnerliv
Side 5	Ikke til salg
Side 6	Carl-Henning Pedersen
Side 6	Else Alfelt

UNDERVISNINGSFORLØB

Side 7	Inspiration til dansk KUNST OG LIVET
Side 11	Inspiration til billedkunst FANTASIKUNST

Besøg museet

Omvisninger og workshops på Carl-Henning Pedersen & Else Alfelts Museum tager afsæt i en dialogbaseret tilgang. Med udgangspunkt i elevernes erfaringer og observationer introducerer museets kunstformidler til fortællinger i udstillingerne.

Museet udbyder både omvisninger og kreative workshops uafhængigt af hinanden, men anbefaler en kombination af disse. En kombineret omvisning og workshop giver eleverne mulighed for fordybelse og efterprøvning, hvor det set og hørt fortolkes og får form som et elevværk.

Omvisninger og workshops skal bookes på forhånd og senest 14 dage før besøget.

Skoler i Herning Kommune får gratis omvisning og workshop.

Priser for omvisning og workshop for skoler i andre kommuner findes på museets hjemmeside.

Ønsker skolen at besøge museet på egen hånd, opfordrer vi til, at besøget meldes i forvejen.

OBS: Skoler har altid fri entré på museet.

Alle spørgsmål vedr. museumsbesøg og nærværende inspirationsmateriale rettes til museets formidlingsinspektør Maja Zacho, på tlf. 60128904 eller mail: chpmz@herning.dk

Skoleklasse på besøg

PÅ BAGSIDEN...

PÅ BAGSIDEN ... er en udstilling, der fortæller om kunstnerparret Carl-Henning Pedersen og Else Alfelt samt om kunsten og dens for- og bagsider. Udstillingen viser helt konkret et udvalg af Pedersen og Alfelts værker, som bærer malerier både på forsiden og på bagsiden. Gennem mødet med bagsidemalerierne tematiseres kunstnerens arbejdsprocesser, teknikker og ikke mindst det liv, som de to kunstnere valgte at leve *med* og *for* kunsten.

Under museumsbesøget skal eleverne i fællesskab med museets kunstformidler udforske kunsten som altomfattende drivkraft for det liv, Alfelt og Pedersen levede i 1930'erne og 40'erne. Besøget tilbyder en anderledes kunstoplevelse, hvor mødet med kunsten i høj grad omfatter fortællinger om den tid og det liv, den blev til i.

FORSIDEMALERI
Carl-Henning Pedersen
Fantasiens verden, 1946

BAGSIDEMALERI
Carl-Henning Pedersen
Fantasiens verden, 1946

Maleri på bagsiden

1930'erne og 40'erne var en tid præget af samfundsmæssige udfordringer; fattigdom og krig. For det unge kunstnerpar, Else Alfelt og Carl-Henning Pedersen var hverdagen bestemt af en minimal økonomi og ikke nok med, at der skulle mad på bordet og tøj på kroppen, så skulle der også være råd til kunstnerlivet. Selv en beskednen kunstnertilværelse krævede materialer; lærred og maling. Mange af parrets tidligste malerier ligger i dag gemt

under mange senere lag maling. Lærred var en mangelvare, og derfor genbrugte de det samme lærred om og om igen. Maleri efter maleri er således forsvundet under hinanden. Maleriernes bagsider blev også taget i brug. Pedersen framonterede de bemalede lærreder fra trærammerne, vendte dem om og monterede dem igen. Bagside blev forside, og tomt lærred gav plads til nye malerier.

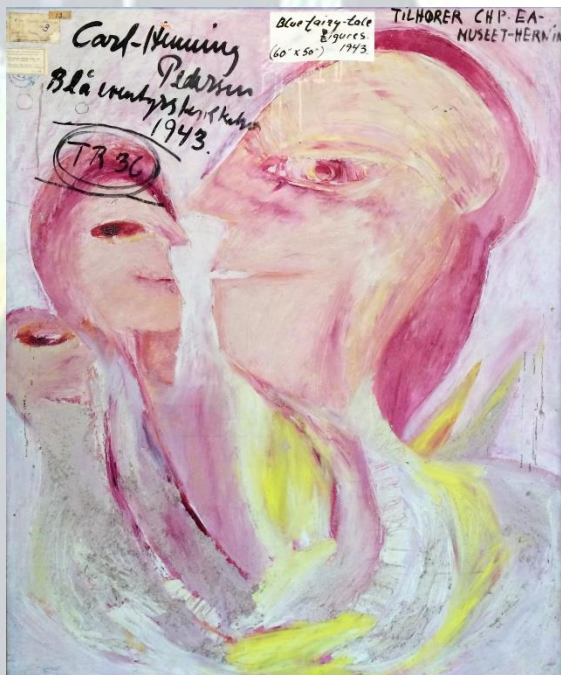

Else og Carl-Henning i deres lille halvandetværelses lejlighed på Ny Carlsbergvej i København, 1943

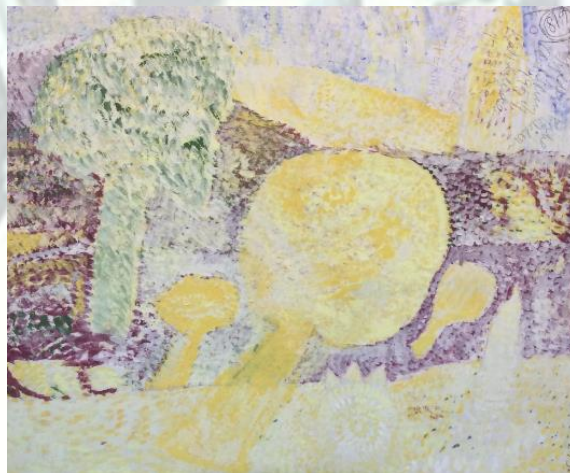
Kunstnerliv

Carl-Henning Pedersen og Else Alfelt mødte hinanden på Den Internationale Højskole i Helsingør i 1933. Begge var de kommet for at lære sprog. De delte interessen for og lysten til at rejse og opleve verden. Han var kommunist og hun var malerinde, og de forelskede sig. Carl-Henning kom hurtigt til at dele Elses interesse for at male. Særligt eksperimenterede han med en fri og fantasifuld abstrakt malerstil. Året efter deres møde blev parret gift. Arbejdet med maleriet blev altoverskyggende, og kunstnerparret levede længe en meget fattig tilværelse. Kun sjældent blev der serveret kød som en del aftensmaden, og selv når der kom besøg, stod den sommetider bare på kartofler og intet andet. Men til trods for at pengene var små, vakte livet med kunsten glæde og lykke.

Carl-Henning Pedersen, *Uden titel*, uden år

Carl-Henning Pedersen, *Uden titel*, uden år

Ikke til salg

Den fattige kunstnertilværelse fortsatte også efter, at Else og Carl-Henning blev anerkendte kunstnere. Som årene gik, oplevede begge kunstnere, at der blev efterspørgsel på deres malerier, men tanken om at tjene penge på kunsten tiltalte dem ikke ret meget.

Hele livet igennem følte særligt Carl-Henning et stærkt ejerforhold til sine malerier. Han betragtede dem ligefrem som en del af sig selv og var af den opfattelse, at værkerne fik deres betydning i takt med, at malingen blev påført og motivet skabt. For ham var fantasien og følelserne altid med i skabelsesprocessen, og på den måde blev maleriet ladet med personlige betydninger og kunne fortælle om ham. Tanken om at sælge et af sine malerier var Carl-Henning meget imod. Kunstværkerne gjorde ham lykkelig, det gjorde penge ikke. Carl-Henning og Else foretrak et enkelt og nøjsomt liv, hvor der var plads til det de elskede - nemlig deres lille familie og deres kunst.

Carl-Henning Pedersen

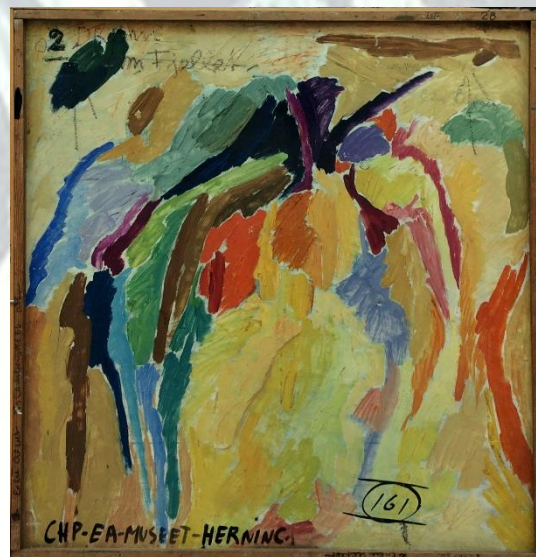
Carl-Henning Pedersen (1913-2007) bliver kaldt fantasiens maler. Han er kendt for sine farverige og fantasifulde malerier, hvor fugle, masker, heste, skibe og stjerner mødes i et kosmisk billedunivers - et sted mellem himmel og jord.

Carl-Henning Pedersen er abstrakt maler, men selv brød han sig ikke om denne betegnelse. I stedet kaldte han sin kunst for *Fantasikunst* - en betegnelse som alle kan forstå, og som fortæller, hvordan man skal opleve hans malerier; nemlig gennem sin fantasi og sine følelser. Carl-Henning fandt blandt andet stor inspiration i nordiske myter og i børns tegninger. Særligt beundrede han børns evne til at bruge fantasien i alt, hvad de laver. Fantasikunsten blev skabt på spontan vis, og der var ikke langt fra, at penslen første gang rørte lærredet til, at maleriet var færdigt. Farverne blev pålagt vådt i vådt og blandet direkte på lærredet frem for på en pallet.

Carl-Henning Pedersen, *Uden titel*, uden år

Else Alfelt, *Uden titel*, uden år

Else Alfelt

Else Alfelt (1910-1972) er kendt for sine smukke og nærmest poetiske malerier, hvor naturen; bjerge, træer, floder, sole og måner mødes i et net af lys. Else malte naturen, som hun oplevede den, og ikke som den ser ud i virkeligheden. Inspirationen fandt Else ofte udenfor i naturen; når hun gik ture i skoven, i bjergene eller på stranden. På sine mange rejser rundt i verden oplevede hun, hvordan landskaber ser helt forskellige ud. I fremmede lande så hun landskaber helt anderledes fra dem hun kendte i Danmark. Alle de forskellige indtryk hun oplevede, gemte hun i sine tanker, og når hun malte, så hun dem for sig. Motiverne blev til gennem en kreativ proces, hvor bjerge, træer og måner får abstrakte former, og hvor farver og bevægelse fremhæves af hendes særlige teknik, som giver malerierne et indre lys.

Inspiration til undervisning i dansk

KUNST OG LIVET

For undervisning i danskfaget giver udstillingen *På Bagsiden...* mulighed for dybdegående indsigt i både kunsten og kunstnernes levevilkår i 1930'erne og 1940'erne. Museet anbefaler et forløb, hvor eleverne allerede inden museumsbesøget stifter bekendtskab med museumsbesøget og udstillingens tematikker. Under museumsbesøget bliver eleverne gennem dialogbaseret, involverende kunstformidling og eventuel workshop fortrolig med kunsten og dens kontekstuelle rammer. Ud fra ambitionen om at udvide museumsoplevelsen opfordres der til at arbejde videre med udstillingen tilbage på skolen.

Med udgangspunkt i følgende mål kan eleverne arbejde med fremstilling og fortolkning

Mål efter 6. klasses trin:

Kompetencemål (Fortolkning): Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster.

Færdigheds- og vidensmål (Fortolkning): Eleven kan sammenfatte sin fortolkning. Eleven har viden om motiv og tema.

Færdigheds- og vidensmål (Fremstilling): Eleven kan planlægge sit produkt for andre. Eleven har viden om modtagerforhold.

Forslaget til undervisningsforløbet er herunder delt op i tre og skal tilpasses af den enkelte lærer til den enkelte klasses niveau.

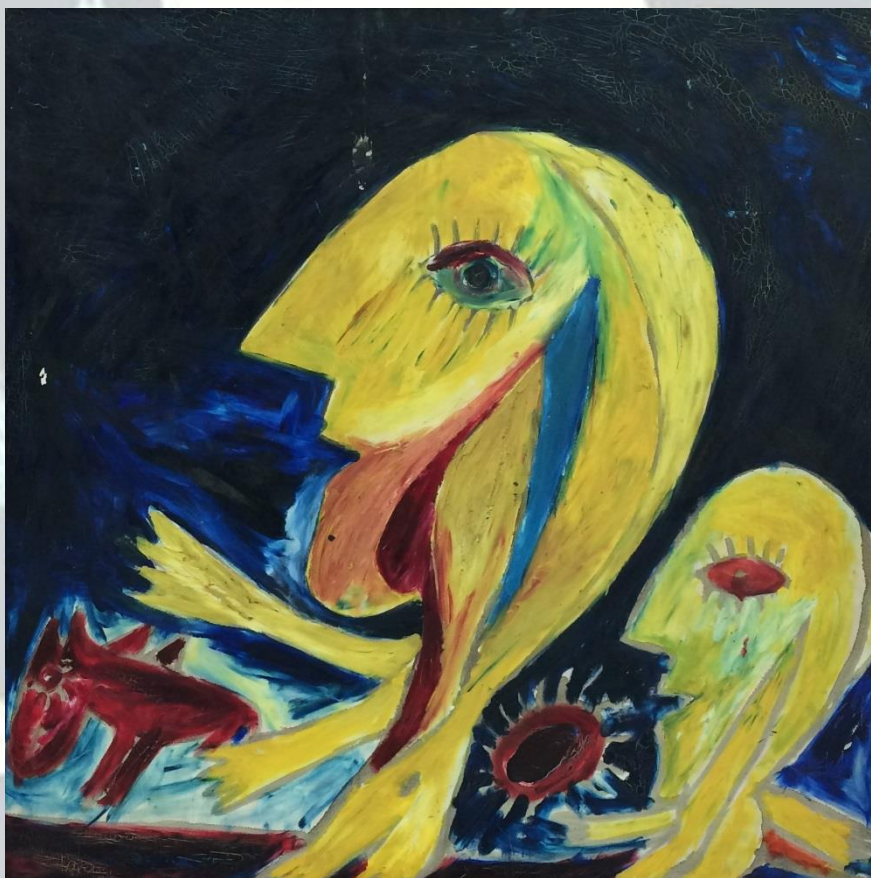

Før museumsbesøget

- Eleverne skal introduceres til museumsbesøget samt udstillingens tematikker. Introduktionen laves som et læreroplæg med inspiration i baggrundsteksterne først i kataloget. Efterfølgende får eleverne i mindre grupper ansvar for at præsentere et specifikt perspektiv på danske leve- og samfundsforhold i året 1940. Præsentationen laves i form af en kort fremlæggelse suppleret af en illustrerende planche. Inspiration og tekst søger eleverne på nettet eller biblioteket.

Ideer til elevoplæg:

- Hvor meget var 20 kr. værd i 1940?
  - Pengenes værdi vises i form af eksempler på i dag og dengang
- Hvordan så en almindelig arbejdsdag ud for en mand (i middelklassen) i 1940?
  - Hvor mange dage om ugen arbejdede han?
  - Hvor lang var arbejdsdagen?
- Hvordan så en almindelig dag ud for en kvinde (i middelklassen) i 1940?
  - Hvad var hendes arbejdsopgaver?
  - Hvordan så hverdagen ud?
- Hvilke afgørende begivenheder fandt sted i Danmark i 1940?
  - Hvordan havde begivenhederne betydning for hverdagslivet?

Carl-Henning Pedersen, *Uden titel*, uden år

Under museumsbesøget

- Læreren har på forhånd (senest 14 dage før) lavet en aftale om en omvisning og eventuelt en workshop, hvor eleverne får uddybet og konkretiseret deres møde med kunsten.
- Ud fra ønsket om at gøre museumsbesøget meningsfuldt for læreren – og allervigtigst eleverne, planlægges museets undervisningsforløb som et samarbejde mellem lærer og museets kunstformidler.

Eleveopgave under museumsbesøget

- Eleverne skal i par udvælge et værk i udstillingen, som de med deres smartphone fotograferer (et billede der viser hele værket, samt tre billeder der viser detaljer i værket). Derudover skal de notere de værkoplysninger, der findes på værket (hvad er der skrevet på maleriet og på rammen) samt refleksioner over hvorfor de netop har valgt dette værk.

Arbejdsspørgsmål:

- Hvad fanger jer i værket?
- Hvad er de tre vigtigste elementer i værket? (se både på farve og motiv)

Skoleklasse på besøg

Efter museumsbesøget

- Tilbage på skolen skal eleverne i deres par lave en billedanalyse og -fortolkning af det valgte værk fra museumsbesøget. Mange af værkerne i udstillingen har ikke fået en titel, fordi de er malet på bagsiden. Elevernes analyse og fortolkning skal til sidst bruges som fundament for at give værket en ny titel.
- Opgaven afsluttes med en fremstilling for resten af klassen. Fremstillingen kan eksempelvis tage form som en kort fremlæggelse, en video eller som et blogindlæg.

Arbejdsspørgsmål til billedbeskrivelse:

- Hvem, hvornår og hvor? (Kunstner, titel og årstal)
- Hvad kan man se på billedet? (Former og farver)
- Hvilke ord kan beskrive billedet? (Undgå at lave sætninger)

Arbejdsspørgsmål til billedanalyse:

- Hvordan påvirker farverne oplevelsen af billedet?
- Hvilke elementer er de mest dominerende i billedet, og hvorfor?
- Forestil jer at være inde i billedets motivverden; hvordan ville I befinde jer?
- Hvad tror I kunstneren vil fortælle med billedet?

Giv værket en titel:

- Vælg en titel til værket, som sammenfatter værkfortolkningen

Carl-Henning Pedersen, *Uden titel, uden år*

Inspiration til undervisning i billedkunst

FANTASIFUGLEN

For undervisning i billedkunst giver udstillingen *På Bagsiden...* mulighed for dybdegående indsigt i abstrakt og spontan kunst. Udstillingen udfolder Carl-Henning Pedersens egen betegnelse af sin kunst som *fantasikunst*. Et begreb som konkretiserer både kunstnerens passion og intentioner for kunsten. Museet anbefaler et forløb, hvor eleverne allerede inden mødet med museet stifter bekendtskab med udstillingens tematikker. Under museumsbesøget bliver eleverne fortrolige med kunsten og de kontekstuelle rammer, hvilket sker gennem en dialogbaseret og involverende kunstformidling samt eventuel workshop. Ud fra ambitionen om efterfølgende at udvide museumsoplevelsen, opfordres der til at arbejde videre med udstillingen tilbage på skolen.

Med udgangspunkt i følgende mål kan eleverne arbejde med billedfremstilling

Mål efter 5. klasses trin

Kompetencemål (billedfremstilling): Eleven kan eksperimentere med og udtrykke sig i billeder med vægt på tematisering.

Færdigheds- og vidensmål (billedfremstilling):

Eleven kan tegne helheder og detaljer ud fra iagttagelser. Eleven har viden om iagttagelses- og tegnetoder.

Forslaget til undervisningsforløbet er herunder delt op i tre og skal selvfølgelig tilpasses af den enkelte lærer til klasses niveau.

Før museumsbesøget

- Eleverne skal introduceres til museumsbesøget samt udstillingens tematikker med fokus på Carl-Henning Pedersens kunst. Introduktionen laves som et læreroplæg med inspiration i baggrundsteksterne først i kataloget samt fremvisning af billedmateriale.
- I fællesskab eller i mindre grupper undersøger eleverne værket *Uden titel* af Carl-Henning Pedersen (se nedenfor). Brug en analysemodel, som er velkendt for eleverne, og prøv endvidere at besvare spørgsmålene anført nedenfor.

Udvidet billedanalyse:

- Hvordan er handlingen i billedet?
- Hvordan opleves billedets farver, og hvad fortæller de om motivet? (Farvesymbolik)
- Hvilken stemning er der i billedet?
- Hvad føler figurerne i billedet?
- Hvad har kunstneren følt, da han malede billedet?

Carl-Henning Pedersen, *Uden titel*, uden år

Under museumsbesøget

- Læreren har på forhånd (senest 14 dage før) lavet en aftale om en omvisning og eventuelt en workshop, hvor eleverne får uddybet og konkretiseret deres møde med kunsten.
- Ud fra ønsket om at gøre museumsbesøget meningsfuldt for læreren – og allervigtigst eleverne, planlægges museets undervisningsforløb som et samarbejde mellem lærer og museets kunstformidler.

Elevopgave under museumsbesøget

- Eleverne skal i par dokumentere fuglene i Carl-Henning Pedersens *Fantasikunst*. Hvert par skal fotografere fem billeder, som viser eksempler på fugle. Alternativt til fotografi kan eleverne medbringe skitseblok og blyant og lave to hurtige skitser af fantasifugle fundet i Carl-Henning Pedersens malerier. Dokumentation medbringes tilbage til skolen til videre brug.

Carl-Henning Pedersen, *Uden titel*, uden år

Efter museumsbesøget

- På klassen foretages en huskeøvelse, hvor eleverne får to minutter til at tænke på, hvad de husker fra museumsbesøget. Lav fælles opsamling, og suppler eventuelt med fotos fra museumsbesøget.
- Med udgangspunkt i fotodokumentation eller skitser fra museumsbesøget skal eleverne i deres par tale om, hvad der karakteriserer Carl-Henning Pedersens fugle og begrebet *fantasikunst*. Efterfølgende skal elevernes samtale danne inspiration for fremstilling af fantasikunst. Forslag til materialer: Kraftigt papir eller lærred, akrylmaling og pensler.

Fremgangsmåde:

- Temaet for elevproduktionen af fantasikunst er følelsernes fugl; en fugl, der føler noget så stærkt, at den kommer til at ligne det, den føler helt fysisk - både i sine fjer, farver og øjne.
- Hver elev skal vælge en følelse, de gerne vil arbejde med. Eksempelvis: glæde, bekymring, lykke, frygt, forelskelse, jalousi eller vrede. Når eleven har valgt en følelse, skal de prøve at forestille sig, hvordan føles det i kroppen - bliver den tung og lukket eller let og levende? Eleverne skal også tænke på, hvilke farver der symboliserer den følelse, de arbejder med. Herefter skal eleven forestille sig, hvordan deres unikke følelsesfugl ser ud.
- Eleven skal i sit maleri af fuglen fokusere på at vise, hvordan den føler (brug både formen, farven og penselstrøg).
- Målet er, at fantasien bryder med alt, hvad der er logisk og kendt fra virkeligheden, og at de der ser det færdige maleri ikke er i tvivl om den følelse, fuglen viser.
- Til slut udstilles alle eleverne følelsesfugle i en samlet udstilling til inspiration for andre.

